

Ansøger
Att. Stig Bergmann Møller

Dispensation til Arkæologisk forskningsundersøgelse nær gravhøj - fredningsnr. 120204-108

Dato: 19. juni 2026

Sagsnummer:
01.05.02-P25-4-26
Sagsbehandler:
Sarah Bøgh Madsen

Tlf.: 99 66 71 57
sabma@vesthimmerland.dk

Side 1 ud af 8

Vesthimmerlands Kommune meddeler hermed dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen til udførelsen af en arkæologisk forskningsundersøgelse og dermed opgravning af ca. 25 grave med bevarede skeletter til at indgå i forskningsprojektet "Samfundsbrud og indførelsen af kristendommen i Danmarks senvikingetid og tidlig middelalder".

Dispensationen er givet efter naturbeskyttelseslovens¹ § 65, stk. 2, idet der dispenseres fra lovens § 18 stk. 1 (fortidsmindebeskyttelseslinje).

Dispensationen bortfalder automatisk, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år.

Det er muligt at klage over afgørelsen indtil 4 uger fra brevets dato. Du må ikke udnytte dispensationen, før klagefristen er slut. Se vedlagte klagevejledning (Bilag 2).

Vilkår

1. Vesthimmerlands museum skal kontaktes inden gravearbejdet påbegyndes.
2. at projektet udføres i overensstemmelse med det ansøgte

Det er din pligt at oplyse eventuelle andre, der skal udføre arbejdet, om dispensationens indhold.

Redegørelse og begrundelse

Det ansøgte ligger inden for 100 m fra gravhøj nr. 120204-108 og kræver derfor kommunens dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 18 (Bilag 3).

Indenfor beskyttelseslinjen må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet uden en forudgående dispensation fra kommunen. Der må som udgangspunkt ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende. Midlertidige terrænændringer såsom nedgravning af ledninger kræver også dispensation.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at bevare både ind- og udsyn til fortidsmindet samt de arkæologiske lag i området omkring det.

¹ Lovbekendtgørelse om naturbeskyttelse nr. 1392 af 4. oktober 2022

Rundhøjen er 2,5 x 25 meter med et tilgroet topkrater der er åbent ud til siden mod vest. Rundhøjen ligger ca. 22 meter øst for projektområdet.

I dette tilfælde er der tale om en forskningsudgravning for at undersøge overgangen fra hedenske til kristne gravpladser. Udgravningen ved Fredbjerg har til formål at undersøge overgangen fra nordisk hedensk tro til kristendom blandt den brede befolkning i vikingetiden. Ved at analysere de humane skeletter fra gravpladsen kan projektet belyse, hvornår og hvordan religionsskiftet fandt sted lokalt, samt hvordan det påvirkede de daværende samfundsstrukturer. Gravearbejdet vil foregå på et begrænset område, og vil blive foretaget i samarbejde med fagspecialister (Bilag 1).

Ødekirken blev undersøgt tidligere i 2000, hvor man opgravede 7 gravpladser, hvor der ligesom nu blev udtaget prøver til kulstof-14 dateringer. Siden 2000 har man dog fået ny viden om solstormes effekt på atmosfærens kulstof-14 koncentration, hvilket gør at man i visse perioder kan få meget præcise dateringer. Derfor ønskes gravpladserne undersøgt igen.

Vesthimmerlands Kommune modtog den 12.03.2026 en ansøgning fra fortidsmindebeskyttelseslinjen til at lave en forskningsudgravning i forbindelse med et projekt fra et samarbejde imellem Aarhus universitet, Vesthimmerlands Museum, Nordjyske Museer, Museum Østjylland og Moesgaard museum. Forskningsundersøgelsen vil foregå på Fredbjerg Ødekirke beliggende på matr.nr. 3Ø Fredbjerg By, Farsø. Se vedlagte kortbilag (Bilag 1)

Høring af Vesthimmerlands Museum

Vesthimmerlands Kommune har den dato sendt sagen i 4 ugers høring hos Vesthimmerlands Museum. Vesthimmerlands kommune har ikke modtaget nogen bemærkninger.

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer, at forskningsudgravningerne ikke vil påvirke ind- eller udsynet til højen. Den særlige begrundelse for dispensationen er, at der er kommet ny viden indenfor kulstof-14 dateringer som muliggør mere præcise dateringer, som vil blive brugt til forskning af overgangen mellem den hedenske tro til den kristne tro. De arkæologiske lag omkring fortidsmindet er til for at bevare de arkæologiske lag i området til fremtidig forskning. Derfor vurderes det at der kan meddeles en dispensation til forskningsudgravningen på baggrund af den nye viden indenfor området.

Natura 2000

Ifølge habitatbekendtgørelsens § 6 skal der foretages en vurdering af om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Det natura 2000 område der ligger nærmest projektområdet er Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg (H16), ligger ca. 8,65 km nordvest fr projektområdet. Grundet afstanden til Natura 2000 området og projektets omfang, vurderer Vesthimmerland Kommune, at det ansøgte projektets indvirkning på udpegningsgrundlaget for internationale beskyttelsesområder, er uvæsentlig.

Bilag IV

Flere dyr og planter er optaget på bilag IV efter EF-habitatdirektivet. Ifølge habitatbekendtgørelsens § 10, kan der ikke gives dispensation, hvis det ansøgte, kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for dyr optaget på habitatdirektivets Bilag IV.

Der er ikke registreret fund af bilag IV arter i projektområdet (søgt via Arter.dk d.12.06.2026). Den bilag IV art som er registreret tættest på området, er odder som er registreret ca. 1 km nord for projektområdet. Derudover er der registreret fund af stor vandsalamander og spidssnudet frø ca. 2,1 km sydvest for projektområdet. Selve udgravningen vil forgå på en dyrket mark, som ikke egner sig som raste- eller yngleområde for bilag IV-arter.

Samlet vurderes det, at projektet, med de stillede vilkår, ikke vil medføre en negativ påvirkning af arter optaget på habitatdirektivets bilag IV samt deres yngle- eller rasteområder.

Kommuneplan

Projektområderne er omfattede af kommuneplanens retningslinjer vedrørende:

- 4.1 Særligt værdifulde landbrugsområder
- 4.2 Skovrejsningsområde
- 5.1 Særligt værdifulde landskaber
- 5.2 Naturområder
- 5.2 Økologiske forbindelser

Det ansøgte vurderes at være i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer.

Yderligere oplysninger

Du kan finde kort, luffotos og oplysninger om din ejendom på Kommunens digitale kortværk. Find det via kommunens hjemmeside (søg efter kort i søgefeltet) eller følg linket: <https://drift.kortinfo.net/Map.aspx?page=Borgerkort&Site=vesthimmerland>

Har du brug for hjælp til at navigere i kortet, er du velkommen til at kontakte mig.

Forholdet til museumsloven

Hvis der findes spor af fortidslevn under jordarbejde, skal arbejdet standses. Fundet skal straks anmeldes til Vesthimmerlands Museum, tlf.: 98 62 35 77, e-mail: mail@vmus.dk (jf. museumslovens § 27, stk. 2).

Jeg kan kontaktes på tlf.: 9966 7157 eller e-mail: natur@vesthimmerland.dk

Med venlig hilsen

Sarah Bøgh Madsen
Natursagsbehandler

Bilag

1. Kortbilag
2. Klagevejledning
3. Lovtekst

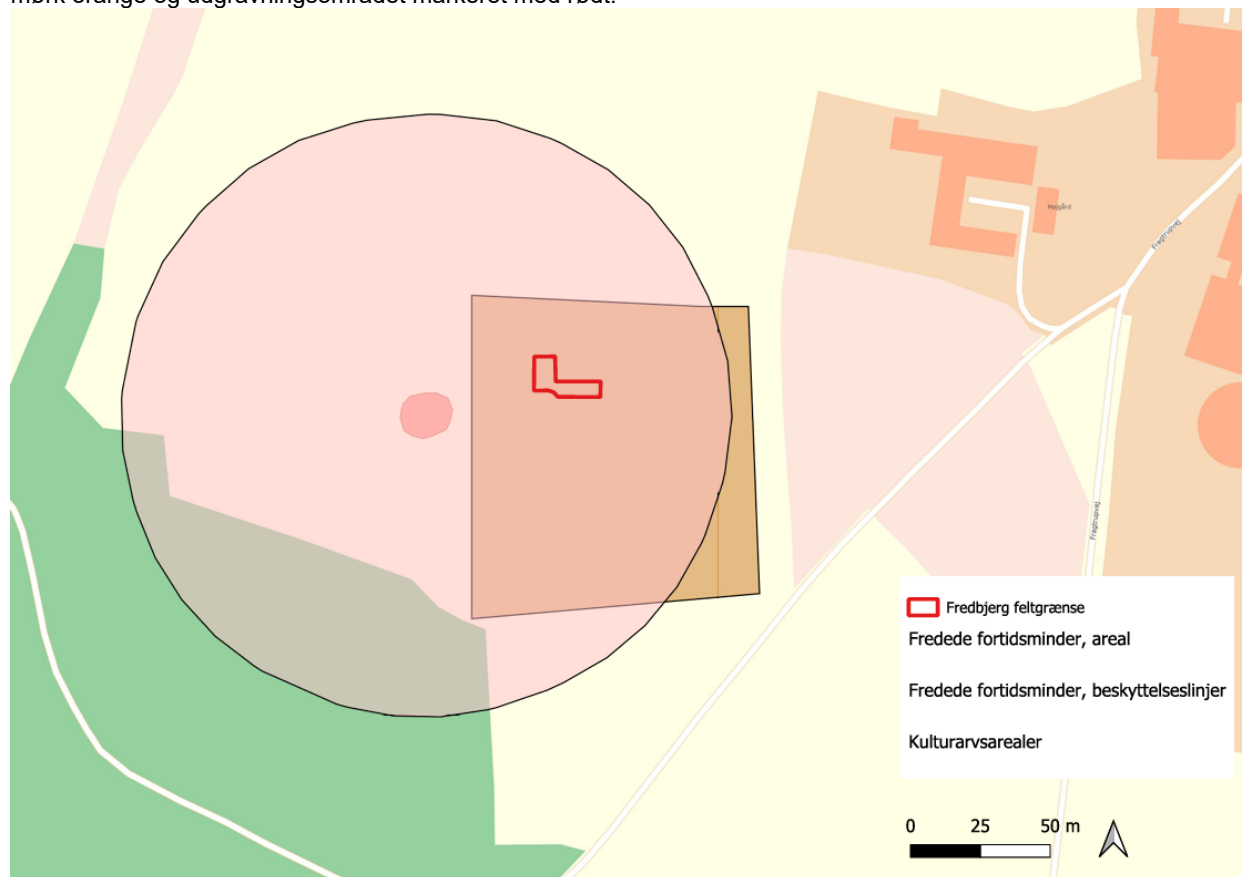
Afgørelsen er sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening: dnavesthimmerland-sager@dn.dk; vesthimmerland@dn.dk
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV): mail@sgav.dk
- Vesthimmerlands Museum: byggesager@vmus.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen: cfk@slks.dk
- Friluftsrådet: lokalraad@friluftsradet.dk; vesthimmerland@friluftsradet.dk
- Danmarks Kulturarvs Forening: post@kulturarvsforening.dk
- ejer via digital post

Bilag 1 Kortbilag

Kortet er ikke målfast.

Kortudsnit som viser fortidsmindebeskyttelseslinjen markeret med lyserødt, Ødekirkens afgrænsning markeret med mørk orange og udgravningsområdet markeret med rødt.

Bilag 2

Klagevejledning

Du kan klage over kommunens afgørelse indtil 4 uger fra offentliggørelsen. Ansøger, ejer, offentlige myndigheder samt en række foreninger og organisationer kan klage over kommunens afgørelse.

Hvis du ønsker at klage

Du skal klage skriftligt på klageportalen via www.borger.dk, www.virk.dk eller via direkte link på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside: www.naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/

Det kan være belagt med gebyr at klage. Reglerne fremgår af samme hjemmeside om klagevejledning [Link til Klagevejledning Nævnenes Hus](#)

Hvis du er fritaget for digital post, kan du anmode om at blive fritaget for at benytte klageportalen. Du sender klagen og anmodningen om fritagelse til natur@vesthimmerland.dk eller på papirpost til Vesthimmerlands Kommune, Vestre Boulevard 7, 9600 Aars.

Hvis der kommer en klage

Hvis der kommer en klage fra en anden, vil du blive orienteret.

En rettidig klage gør, at dispensationen ikke må udnyttes, med mindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer noget andet.

Vi gør opmærksom på, at du, som part i sagen, har ret til fuld aktindsigt.

Søgsmål

Hvis kommunens afgørelse ønskes afprøvet ved en domstol, skal et evt. sagsanlæg i henhold til loven være anlagt inden 6 måneder efter at afgørelsen er meddelt.

Bilag 3

Naturbeskyttelseslovens § 18 (fortidsminder)

§ 18. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for

- 1) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, idet bygningshøjden ved tagarbejder kun må forøges ubetydeligt,
- 2) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- 3) gentilplantning af skovarealer, der ligger uden for det areal, der er beskyttet efter museumsloven, og beplantning i eksisterende haver og
- 4) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme.

Stk. 3. Stk. 1 gælder ikke for fortidsminder, der ikke er synlige i terrænet, samt for fortidsminder, der er nævnt i bilag 1 til loven.

Sådan behandler vi dine personoplysninger vedrørende sagsnr. 01.05.02-P25-4-26

Hvad bruger vi dine personoplysninger til?

Vi behandler dine personoplysninger for at udføre sagsbehandling på et tilstrækkeligt oplyst og korrekt grundlag. Vi behandler almindelige personoplysninger om dig. Almindelige personoplysninger er oplysninger som fx navn, adresse og ejerforhold på fast ejendom.

I visse sager videregiver vi personoplysninger, hvis det er nødvendigt for sagen. Det kan fx være til andre offentlige myndigheder, samarbejdspartnere eller andre borgere, der er part i samme sag.

Behandlingen af dine personoplysninger er baseret på databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Almindelige personoplysninger, behandles i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra a, c og e.

Hvor længe opbevarer vi dine oplysninger?

Vi opbevarer og beholder kun dine personoplysninger, så længe det er nødvendigt for det formål, vi bruger oplysningerne til, eller indtil en lovbestemt frist udløber.

Når formålet med behandlingen ikke længere er til stede, bliver dine personoplysninger slettet, anonymiseret eller overført til et arkiv efter reglerne i arkivloven.

Hvor har vi oplysningerne fra?

Vi behandler kun oplysninger, som du selv har givet os, eller som vi modtager fra andre privatpersoner, myndigheder, eller virksomheder. Det er fx navn, adresse, og hvilke ejendomme du ejer.

Hvad har du ret til?

Du har ret til at se og rette oplysninger om dig selv. I visse sjældne tilfælde har du også ret til at få slettet oplysninger, til at begrænse behandlingen og at gøre indsigelse imod behandlingen af dine oplysninger.

Hvis du mener, at vi ikke behandler dine oplysninger korrekt. Kan du klage til Datatilsynet. Se mere på

www.datatilsynet.dk/kontakt. Datatilsynet kan også kontaktes på postadressen: Datatilsynet, Carl Jacobsens Vej 35, 2500 Valby.

Vil du vide mere?

Hvis du gerne vil vide mere om vores behandling af personoplysninger og dine rettigheder, kan du læse mere på

<https://vesthimmerland.dk/om-kommunen/databeskyttelse>.

Hvem er vi, og hvordan kontakter du os?

Teknik og Miljø er en del af Teknik- og økonomiforvaltningen. Vi varetager den umiddelbare forvaltning af kommunens opgaver på teknik- og miljøområdet. Vores kontaktoplysninger er:

Teknik og Miljø, Vestre Boulevard 7, 9600 Aars. Telefon: 9966 7000. Mail: Teknikmiljoe@vesthimmerland.dk.

Har du spørgsmål til vores behandling af dine personoplysninger?

Så er du velkommen til at kontakte Vesthimmerlands Kommunes databeskyttelsesrådgiver.

På mail: dpo@vesthimmerland.dk. Med brev: Vesthimmerlands Kommune, Vestre Boulevard 7, 9600 Aars, Att.: Databeskyttelsesrådgiver.

Her kan du finde lovene

- EU's databeskyttelsesforordning (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016): <https://eur-lex.europa.eu>; skriv "2016/679" i søgefeltet.
- Arkivloven (lovbekendtgørelse nr. 1201 af 28. september 2016): www.retsinformation.dk; søg på nummer og årstal.